

Sygn. akt V ACa 611/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2018r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska
Sędziowie:	SA Tomasz Pidzik SR del. Dorota Zienkiewicz (spr.)
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2018r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa R. J.

przeciwko M. O. (O.)

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 30 maja 2017r., sygn. akt I C 152/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 29 sierpnia 2007r., sygnatura akt VII Nc 3096/07, w części obejmującej odsetki umowne przewyższające wysokość odsetek maksymalnych za okres od dnia 30 sierpnia 2007r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed pierwszą instancją;
4. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 5.441 (pięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden) złotych tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

II. oddala apelację powoda w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 5.441 (pięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden) złotych tytułem opłaty od apelacji, od uiszczenia której powód był zwolniony.

SSA Tomasz Pidzik	SSA Irena Piotrowska	SSR del. Dorota Zienkiewicz
-------------------	----------------------	-----------------------------

Sygn. akt V ACa 611/17

UZASADNIENIE

Powód R. J. wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 29 sierpnia 2007 roku wydanego przez Sąd Rejonowy w Bytomiu w sprawie VII Nc 3096/07. W uzasadnieniu wskazał, że w sprawie w której wydano przedmiotowy nakaz doszło do naruszenia przepisów o odsetkach maksymalnych, co uszło uwadze zarówno tamtejszego Sądu jak i organowi egzekucyjnemu. Powód przy tym przyznał, iż nie zaskarżał nakazu, albowiem w tamtym okresie znajdował się w trudnej sytuacji osobistej. Podniósł, iż spłacił w całości należność główną jak również odsetki do wysokości ponad 40.000 zł. Dalsze egzekwowanie odsetek jest w ocenie powoda niedopuszczalne z punktu widzenia treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz stosunków społecznych, gdyż narusza art. 5 Kodeksu cywilnego.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 30 maja 2017r. oddalił powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego dnia 29 sierpnia 2007 roku przez Sąd Rejonowy w Bytomiu, w sprawie o sygnaturze akt VII Nc 3096/07 wykonalności.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że nakazem zapłaty z dnia 29 sierpnia 2007 r., wydanym w postępowaniu nakazowym, w sprawie sygn. akt VII Nc 3096/07, Sąd Rejonowy w Bytomiu nakazał R. J. i N. J. aby solidarnie zapłacili M. O. kwotę 8.369,53 zł z odsetkami umownymi w wysokości 18 % w stosunku miesięcznym od dnia 20 lipca 2007 roku. Strony postępowania zawarły w dniu 12 października 2005 roku umowę zabezpieczoną wekslem własnym powoda, na mocy której pozwany udzielił powodowi pożyczki w kwocie 1000 zł. Miesięczną opłatę pożyczki ustalono na 133, 87 zł (łącznie 1338,70 zł). Pożyczka miała być spłacana w 10 miesięcznych ratach w wysokości 233, 87 zł od listopada 2005 do sierpnia 2006 roku. Odsetki umowne z tytułu nieterminowej spłaty ustalono na 18% w stosunku miesięcznym od sumy: kwoty pożyczki, opłaty pożyczki i kosztów kuriera. W myśl porozumienia wekslowego weksel został opatrzony klauzulą bez protestu. Pozwany jako wierzyciel uzyskał prawo do uzupełnienia weksla brakującymi elementami jego treści, przy czym jako sumę wekslową miał prawo wpisać kwotę przysługującej mu wierzytelności wynikającej z zawartej umowy, na którą składały się: kwota pożyczki, opłata, umowne odsetki karne, koszty korespondencji spowodowane naruszeniem umowy przez dłużnika (powoda). Weksel mógł być wypełniony w przypadku nie wywiązania się dłużnika ze zobowiązań wynikających z umowy. Odsetki z tytułu niewykupienia weksla wynosiły 18% w skali miesiąca i liczone były z góry od kwoty wekslowej, począwszy od dnia następującego po dniu, w którym weksel miał zostać wykupiony. W myśl ustalonego przez pozwanego regulaminu pożyczek gotówkowych na ratę składały się kolejno koszty kuriera, kapitał pożyczki 50%, opłata pożyczki 50%. Za zaprzestanie spłacania zadłużenia uznawano niezapłacenie w terminie co najmniej jednej raty, zaległość w zapłacie przekraczającej jedną pełną ratę, brak spłaty ostatniej raty wynikającej z umowy. Odsetki za zwłokę wynosiły 18% w skali miesiąca (§ 5 ust. 2, 6 i 7 regulaminu). Przed wypełnieniem weksla pozwany był obowiązany wezwać dłużnika do dobrowolnego spełnienia świadczenia. Pismem z 25 stycznia 2006 roku pozwany poinformował powoda, że zalega ze spłatą rat pożyczki. Zaległość ta na dzień wystawienia pisma wynosiła 329, 96 zł. W związku z tym pozwany wezwał powoda do uregulowania zaległości w terminie 7 dni od wystawienia wezwania. Powód wezwanie odebrał 31 stycznia 2006 roku. Wobec bezskutecznego upływu terminu pozwany pismem z 20 lutego 2006 roku wypowiedział umowę z terminem

30 dniowym informując, iż po upływie okresu wypowiedzenia powód zobowiązany jest do natychmiastowego zwrotu całości pozostałej do spłaty pożyczki wraz z opłatą pożyczki, odsetkami, kosztami upomnień i innych kosztów ujętych w regulaminie pożyczki. Na dzień wypowiedzenia wysokość zadłużenia wynosiła łącznie 2.136, 65 zł. Powód pisma wypowiadającego umowę nie odebrał. Pismem z 5 lipca 2007 roku zatytułowanym „ostateczne wezwanie do zapłaty i zawiadomienie o wypełnieniu weksla” pozwany poinformował powoda, że jego zadłużenie wynosi 8.369, 53 zł. Pozwany zapowiedział, że w przypadku niespłacenia zadłużenia w terminie 7 dni od daty zawiadomienia wypełni wystawiony przez powoda weksel in blanco. Pismo to powód odebrał w dniu 11 lipca 2007. Pozwany wypełnił weksel z datą 5 lipca 2007 roku wpisując sumę wekslową 8.369, 53 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 18% w stosunku miesięcznym liczonymi od 20 lipca 2007 roku płatną na zlecenie pozwanego w siedzibie jego firmy. W pozwie złożonym do Sądu Rejonowego w Bytomiu pozwany domagał się rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym i zasądzenia od powoda oraz jego żony N. J. solidarnie kwoty 8.369, 53 zł z odsetkami umownymi w wysokości 18% w stosunku miesięcznym od 20 lipca 2007 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. Nakaz zapłaty został wydany w dniu 29 sierpnia 2007 roku. Powód oraz jego żona nie podjęli korespondencji sądowej. Nakaz zapłaty stał się prawomocny z dniem 9 października 2007 roku. Powód o postępowaniu przed SR w Bytomiu dowiedział się w lutym 2016 roku kiedy to złożył wniosek o wgląd do akt sprawy oraz wykonanie kserokopii z akt sprawy; które to akta przeglądał w dniu 17 lutego 2016 roku.

W rozważaniach prawnych Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powództwo opozycyjne, skierowane przeciw tytułowi wykonawczemu, którym jest prawomocne orzeczenie sądowe, nie może służyć ponownemu merytorycznemu rozpoznaniu sprawy. Nie jest ono środkiem prawnym, za pomocą którego można by podważyć prawomocność materialną orzeczenia. Sąd pierwszej instancji analizując przesłanki pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego wskazał, iż powód generalnie nie zaprzeczył zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności tj. faktu doręczenia mu odpisu nakazu zapłaty, niezaskarżenia go, stwierdzenia prawomocności nakazu przez Sąd. W ocenie Sądu pierwszej instancji nie zachodzi również podstawa określona w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż powód nie wykazał, by nastąpiło jakiegokolwiek zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązania albo niemożliwość jego egzekwowania. Sąd pierwszej instancji wywodził, że nawet jeżeli przyjąć, iż zdarzeniem takim była zmiana stanu prawnego polegająca na pojawieniu się regulacji prawnej w zakresie odsetek maksymalnych, co jest akceptowane w orzecznictwie, to wskazać należy, iż weszła ona w życie przed wniesieniem powództwa, a tym bardziej przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, a tym bardziej wykonawczego objętego pozwem. Nie mogło ono zatem stanowić podstawy uwzględnienia powództwa. Głównym zarzutem strony powodowej było wydanie orzeczenia objętego pozwem z naruszeniem przepisów o odsetkach maksymalnych wprowadzonych ustawą z 7 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Ustawa ta wchodziła w życie od dnia 20 lutego 2006 roku i wyraźnie stanowiła w art. 5, że jej przepisy stosuje się do czynności prawnych dokonywanych po jej wejściu w życie. Umowa stanowiąca podstawę dochodzenia roszczeń została zawarta 12 października 2005 roku, a zatem pod rządami przepisów pozwalających na swobodne kształtowanie wysokości odsetek.

- Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania oraz kierując się wytycznymi Sądu drugiej instancji zawartymi w orzeczeniu rozpoznającym zażalenie na zabezpieczenie Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo.
- Od powyższego wyroku oddalającego powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności powód złożył apelację. Zaskarżając wyrok w całości, powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 29 sierpnia 2007 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Bytomiu (sygn. akt VII Nc 3096/07) w zakresie odsetek od należności głównej przekraczających odsetki maksymalne poczynawszy od dnia 20 lipca 2007 roku. Dodatkowo powód wnosił o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm prawem przepisanych. Skarżący zgłosił też żądanie ewentualne, w postaci uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.
- Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania cywilnego, mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez zaniechanie ustalenia w oparciu o materiał dowodowy dostępny w aktach rozpoznawanej sprawy oraz obowiązujące przepisy prawa, iż po powstaniu tytułu egzekucyjnego zobowiązanie wygasło w związku z zaspokojeniem wierzyciela w całości, co uzasadnia pozbawienie oznaczonego tytułu wykonawczego wykonalności, zgodnie z żądaniem powoda;
- naruszenie art. 3 k.c. w zw. z art. 5 k.c. w zw. z art. 359 § 2² k.c. w zw. z art. 6 Ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2005 Nr 157 poz. 1316) poprzez zaniechanie ustalenia, że przepisy ustawy ustanawiającej odsetki maksymalne, które weszły w życie przed wydaniem kwestionowanego tytułu wykonawczego, pozwalają na dokonanie z mocy prawa redukcji odsetek umownych do maksymalnych, przewidzianych w prawie cywilnym, co wynika z celu wprowadzonej regulacji oraz zasad współżycia społecznego, a to z kolei spowodowałoby wygaśnięcie zobowiązania w związku z zaspokojeniem roszczenia wierzyciela do wysokości należności głównej i odsetek maksymalnych;
- naruszenie art. 58 § 1 i 3 k.c. poprzez brak stwierdzenia nieważności postanowienia obejmującego odsetki umowne zasądzone w tytule wykonawczym w zakresie ich nadwyżki przekraczającej maksymalne odsetki ustawowe, co powinno doprowadzić do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności o tę nadwyżkę niezależnie od postawy procesowej dłużnika w postępowaniu rozpoznawczym, zakończonym wydaniem nakazu zapłaty;
- naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego w związku z brakiem urzeczywistnienia idei sprawiedliwości społecznej oraz niezapewnienie ochrony prawnej dłużnikowi przed wyzyskiem ze strony pozwanego oraz nadużywaniem przez niego swojego prawa.

W uzasadnieniu apelacji powód powoływał się na spełnienie świadczenia oraz fakt, iż wysokość dochodzonych odsetek stanowi nadużycie prawa. Powód stwierdził, że z dniem 20 lutego 2006 r. kiedy weszła w życie zmiana kodeksu cywilnego, jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Podstawę prawną żądania powoda stanowi art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia, jeśli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, jeżeli zdarzenie nastąpiło po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

W ocenie pozwanego żadna z przesłanek określona art. 840 § 1 ust. 1 i 2 k.p.c. nie miała miejsca. Pozwany w całości podzielił wykładnię Sądu pierwszej instancji i wniósł, aby to stanowisko Sąd drugiej instancji utrzymać.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja częściowo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny uznał ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy za prawidłowe i przyjął je za własne. Z informacji Komornika Sądowego z dnia 26 lutego 2016 roku wynika, iż na ten dzień przekazano na rzecz wierzyciela łącznie kwotę 49 379, 06 zł. Do zapłaty pozostawała kwota 8369,53 zł z tytułu należności głównej plus odsetki dzienne w wysokości 50,22 zł oraz odsetki w wysokości 108 804,14 zł, przy czym do powyższych roszczeń miały zostać doliczone koszty postępowania egzekucyjnego. (informacja Komornika Sądowego k. 10). Biorąc pod uwagę dezaktualizację danych spowodowaną upływem czasu w uzupełnieniu materiału dowodowego Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z urzędu na okoliczność aktualnego zadłużenia powoda z zestawienia zaległości powoda objętych postępowaniem

egzekucyjnym z k. 188 akt komorniczych IV KM 1755/07, z którego wynika, że na 16 sierpnia 2018r. stan zadłużenia wynikający z postępowania egzekucyjnego wynosi 161 920,07 zł.

Sąd Apelacyjny nie podzielił natomiast w pełni poczynionych rozważań prawnych, co zostanie wykazane poprzez analizę zarzutów stawianych zaskarżonemu orzeczeniu.

Nie sposób nie zgodzić się ze stanowiskiem, że powództwo opozycyjne, skierowane przeciw tytułowi wykonawczemu, którym jest prawomocne orzeczenie sądowe, nie może służyć ponownemu merytorycznemu rozpoznaniu sprawy. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z zagadnieniem rozstrzygniętym prawomocnym orzeczeniem. Z uwagi zatem na powagę rzeczy osądzonej sprawa nie może być poddana ponownemu merytorycznemu rozpoznaniu. Rozpoznając powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności trzeba mieć na względzie, iż powództwo to nie może prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W takim przypadku nie można dokonać ponownej oceny - według nowych regulacji - zagadnień rozstrzygniętych prawomocnym orzeczeniem, ale można ustalić oddziaływanie zmiany stanu prawnego na istnienie albo możliwość egzekwowania zobowiązania, które zostało stwierdzone w orzeczeniu (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., w sprawie III CZP 107/17). Sąd Apelacyjny nie badał istoty stosunku cywilnoprawnego, który łączył strony i nie analizował przepisów prawa materialnego decydujących o sposobie rozstrzygnięcia sądu, gdyż to jest w procesie opozycyjnym niedopuszczalne. Sąd Apelacyjny badał zdarzenia istniejące po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wskutek których zobowiązanie wygasło i nie może być egzekwowane na skutek oddziaływania zmiany stanu prawnego na istnienie oraz możliwość egzekwowania zobowiązania.

Sąd podjął się analizy sprawy pod kątem zarzutu naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez zaniechanie ustalenia w oparciu o materiał dowodowy dostępny w aktach rozpoznawanej sprawy oraz obowiązujące przepisy prawa, iż po powstaniu tytułu egzekucyjnego zobowiązanie wygasło w związku z zaspokojeniem wierzyciela. Zarzut ten należy rozpoznać łącznie z zarzutem naruszenia art. 359 § 2² k.c.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne. Zdarzenie, na którym dłużnik może oprzeć powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności musi nastąpić po zamknięciu rozprawy. Sprawa pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności odnosi się do odsetek od należności głównej przekraczających odsetki maksymalne. Zgodnie z treścią art. 359 § 1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. W myśl art. 359 § 2¹ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym w okresie od dnia 20 lutego 2006r. do dnia 31 grudnia 2015r. przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP (Dz.U. 2005 r. nr 157, poz. 1316), a w okresie od dnia 1 stycznia 2016r. nie może przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (Dz.U. 2015r., poz.1830). Zarówno wprowadzenie regulacji odsetek maksymalnych, jak i zmiana ich wysokości nie może nie mieć wpływu na wysokość odsetek wymagalnych od daty wejścia w życie nowych regulacji, o ile nowa regulacja dotyczy tych odsetek. Nie należy zapominać, że roszczenie o odsetki uzyskuje swój byt samodzielny, niezależny od długu głównego. Odsetki są wymagalne osobno za każdy dzień opóźnienia. W każdym kolejnym dniu następuje zdarzenie (poprzez zapłatę albo zaniechanie zapłaty), które ma wpływ na wysokość zobowiązania. Skoro odsetki powstają za każdy dzień opóźnienia, to ustalając stopę procentową odsetek za dany dzień należy mieć na uwadze stan prawny obowiązujący w dniu, za który odsetki naliczono.

Sąd Najwyższy w cytowanej powyżej uchwale jednoznacznie stwierdził, że zmiana stanu prawnego jest zdarzeniem, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy spowodowała, że zobowiązanie stwierdzone tytułem wykonawczym w części lub w całości wygasło albo nie może być egzekwowane. Taka sytuacja ma miejsce, gdy nowe regulacje prawne wyraźnie retroaktywnie odnoszą się do określonych zobowiązań stwierdzonych tytułami wykonawczymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1972 r., II CR 385/72, nie publ.) albo ingerują na przyszłość, tj. od

dnia ich wejścia w życie, w stwierdzone takimi tytułami zobowiązania, w szczególności zobowiązania do świadczeń powtarzających się lub zobowiązania, których treścią są - działające na przyszłość - nakazy albo zakazy określonego zachowania się dłużnika. W takich przypadkach zmiana stanu prawnego kwalifikuje się jako zdarzenie, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powoływanej uchwały stwierdził, że brzmienie art. 5 ustawy z 2005 r., jeśli uznać go za wyczerpującą regulację intertemporalną, mogłoby prowadzić do wniosku, że wprowadzona ustawą z 7 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw konstrukcja odsetek maksymalnych miała znaczenie tylko dla takich czynności prawnych, które dokonane zostały po dniu wejścia w życie ustawy z 2005 r. i rozciągała się również jedynie na stosunki prawne wynikające z takich czynności. Zdaniem SN aprobowanym przez niniejszy skład przedstawione podejście nie przekonuje. Nie odpowiada ono zasadniczemu celowi ustawy z 2005 r., którym była eliminacja z obrotu nadmiernych, lichwiarskich odsetek, grożących "pętlą zadłużenia". SN poszukując innego rozwiązania podniósł, że art. 5 ustawy z 2005 r. nie musi być uznany za wyczerpującą regulację intertemporalną, gdy odróżni się od siebie czynność prawną jako zdarzenie prawne będące źródłem stosunku prawnego od tego stosunku prawnego. Można wówczas przyjąć, że art. 5 ustawy z 2005 r. przesądza jedynie, że czynności prawne dokonywane od dnia 20 lutego 2006 r. poddane były reżimowi jej przepisów. (...) Odrębną jednak kwestią jest reżim prawny stosunków prawnych wynikających z czynności prawnych dokonanych przed dniem 20 lutego 2006 r., zastrzegających określone w nich odsetki. Przy założeniu, że art. 5 ustawy z 2005 r. nie jest tu miarodajny, zasadne jest pomocnicze odwołanie do reguł intertemporalnych wywodzonych z ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, póź. 94 z późn. zm., dalej jako: "p.w.k.c.", por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1990 r., III PZP 20/90, OSNCP 1991, Nr 7, póź. 79, z dnia 15 listopada 1991 r., III CZP 111/91, OSNCP 1992, Nr 6, póź. 95, z dnia 28 lutego 1994 r., III CZP 9/94, OSP 1995, Nr 1, poz. 3, z dnia 20 września 1996 r., III CZP 106/96, OSNC 1997, Nr 1, póź. 5). Obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie wynika z niewykonania zobowiązania pieniężnego w terminie, w związku z czym punktem odniesienia winien być art. XLIX § 3 p.w.k.c. Uznając każdy kolejny dzień niewykonania zobowiązania pieniężnego za odrębne zdarzenia oznaczające poszczególne wypadki niewykonania zobowiązania, wywieść należy z art. XLIX § 3 p.w.k.c. regułę, że prawem właściwym dla odsetek za opóźnienie powinno być prawo obowiązujące w dniu, za który należą się odsetki. W wypadku odsetek za opóźnienie każdy kolejny dzień opóźnienia jest okresem, za który należą się odsetki (...). W rezultacie w stosunkach prawnych, które powstały przed dniem 20 lutego 2006 r., od tego dnia należały się odsetki nie wyższe niż odsetki maksymalne, wprowadzone ustawą z 2005 r., choćby strony zastrzegły odsetki wyższe. W kontekście powództwa opozycyjnego przedstawione uwagi prowadzą do wniosku, że wejście w życie ustawy z 2005 r. spowodowało, iż zobowiązania zapłaty odsetek za opóźnienie, które stwierdzone były tytułami wykonawczymi, w zakresie, w którym odsetki te przekraczały wysokość wprowadzonych ustawą z 2005 r. odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), wygasły i od tego dnia należały się tylko odsetki maksymalne (art. 359 § 2² k.c.). W związku z tym wejście w życie ustawy z 2005 r. w tym zakresie stanowiło zdarzenie, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., mogące uzasadniać powództwo opozycyjne. (tak uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., w sprawie III CZP 107/17). Aprobując powyższe stanowisko stwierdzić należy, że zarzut powoda odnoszący się do naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. jest zasadny, gdyż zmiana normatywna wynikająca z ustawy z 2005 r., polega na tym, że ustawodawca z dniem 20 lutego 2006 r. ustanowił odsetki maksymalne w określonej wysokości (art. 359 § 2 k.c.) oraz postanowił, że przekroczenie ich progu w czynności prawnej sprawia, że należą się odsetki maksymalne (art. 359 § 2² k.c.). I zmiana ta, bez ponownej oceny zagadnień rozstrzygniętych prawomocnym orzeczeniem, wpływa na możliwość egzekwowania zobowiązania, które zostało stwierdzone w takim orzeczeniu.

Zdaniem Sądu drugiej instancji zmiana stanu prawnego jest zdarzeniem, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy powoduje, że zobowiązanie stwierdzone tytułem wykonawczym w części lub całości wygasło.

W następnej kolejności należy się odnieść do zarzutu naruszenia art. 3 k.c. w zw. z art. 5 k.c. Tak jak było to wskazane powyżej Sąd nie jest władny dokonać ponownej oceny zagadnień rozstrzygniętych prawomocnym orzeczeniem. Nie ulega jednak wątpliwości, że zestawienie należności wynikającej z czynności prawnej, w postaci zawartej umowy pożyczki, której przedmiotem była kwota 1000 zł, z tytułem egzekucyjnym uprawniającym do egzekucji jak to wynika z informacji Komornika Sądowego z dnia 16 sierpnia 2018r., gdzie stan zadłużenia wynikający z postępowania egzekucyjnego wynosi 161 920,07 zł. w sposób rażąco kłóci się nie tylko z dobrymi obyczajami (art. 3 k.c.), ale również

jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa i z zasadami współżycia społecznego. Nie sposób wyobrazić sobie, aby w państwie prawa osoba uzyskująca pożyczkę w wysokości 1.000,00 (jednego tysiąca) złotych, zobowiązana była do jej spłaty w kwocie wynoszącej ponad 160.000 (sto sześćdziesiąt tysięcy) złotych. Takie działanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie może korzystać z ochrony (art. 5 k.c.). Efektem tego była zmiana stanu prawnego spowodowana treścią art. 359 § 2² k.c., która to zmiana nie może nie oddziaływać na możliwość egzekwowania zobowiązania, które zostało stwierdzone w orzeczeniu. Słusznie zatem twierdzi powód, że dalsze egzekwowanie od niego odsetek jest niedopuszczalne z punktu widzenia stosunków społecznych i narusza art. 5 Kodeksu cywilnego. Żądanie zapłaty kwoty przewyższającej 160.000 zł za zaciągniętą pożyczkę w kwocie 1000 zł nie może zasługiwać na aprobatę moralną. Akceptacja takiego stanu rzeczy byłaby sprzeczna z rotą ślubowania sędziowskiego, również w zakresie odwołującym się do sumienia sędziego.

Odnośnie natomiast do ostatniego zarzutu wskazać należy jedynie za powodem, iż Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że apelacja częściowo zasługuje na uwzględnienie, gdyż wskazuje na zdarzenie, które miało miejsce już po wydaniu zaskarżonego wyroku i nie jest obojętne z punktu widzenia zakresu pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Zdarzeniem tym jest z jednej strony zmiana stanu prawnego na możliwość egzekwowania zobowiązania, które zostało stwierdzone w orzeczeniu, a z drugiej strony zapłata pozwanemu kwoty 49.379,06 zł., co przy uwzględnieniu zmiany stanu prawnego oznacza, że spełnione zostało świadczenie dłużnika wynikające z tytułu wykonawczego aż w kwocie 49.379,06 zł.. Sąd Sąd uznał, że zasadne jest powództwo dotyczące żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności odnośnie uregulowanej należności na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. z uwzględnieniem aktualnego stanu prawnego co do wysokości odsetek maksymalnych i ta okoliczność w obliczu informacji Komornika Sądowego z 26 lutego 2016 roku i 16 sierpnia 2018r. oraz treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. nie powinna budzić wątpliwości.

W stosunku do odsetek, które powstały i stały się wymagalne przed datą wydania nakazu zapłaty z dnia 29 sierpnia 2007 roku przez Sąd Rejonowy w Bytomiu Sąd nie jest władny dokonać jakiegokolwiek ingerencji, gdyż zmierzałoby to do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy prawomocnie zakończonej. Nawet jeżeli przyjąć, że tytuł wykonawczy wiąże się z orzeczeniem w postaci nakazu zapłaty, który zaakceptował niezgodną z przepisem art. 359 § 2¹ k.c. wysokość odsetek umownych, to powód w tamtej sprawie miał możliwości prawne jego wzruszenia. Skoro powód zaniechał czynności obrony, to brak aktywności ze strony powoda nie może stanowić usprawiedliwienia do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia.

Wobec powyższego powództwo powoda w zakresie odsetek do dnia wydania nakazu zapłaty z dnia 29 sierpnia 2007 roku przez Sąd Rejonowy w Bytomiu w sprawie VII Nc 3096/07 nie zasługiwało na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji, pozbawiając wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 29 sierpnia 2007 roku, sygnatura akt VII Nc 3096/07, w części obejmującej odsetki umowne przewyższające:

- czterokrotną wysokość stopy kredytu lombardowego NBP za okres od dnia 30 sierpnia 2007r. do dnia 31 grudnia 2015r.;
- dwukrotną wysokość odsetek ustawowych za okres od dnia 1 stycznia 2016r.

Pomimo dokonania zmiany zaskarżonego wyroku, Sąd drugiej instancji docenia stanowisko Sądu pierwszej instancji, które zostało uzewnętrznione, nie tylko w początkowej fazie postępowania, ale również w uzasadnieniu wyroku.

Przechodząc do kwestii rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania w myśl art. 100 k.p.c. Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części

swego żądania. W istocie pozwany w przeważającej części przegrał proces, stąd o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 kpc. i § 10 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015, poz. 1800 z późn. zm.) w związku z § 2 pkt 6 cytowanego Rozporządzenia, z tym, że odnośnie kosztów zastępstwa procesowego w zakresie postępowania przed Sądem pierwszej instancji w brzmieniu obowiązującym przed 27 października 2016 r., natomiast w odnośnie kosztów zastępstwa procesowego w zakresie postępowania przed Sądem drugiej instancji w brzmieniu obowiązującym od 27 października 2016 r.

Pozwany obowiązany jest zwrócić powodowi koszty procesu przed Sądem pierwszej instancji w kwocie 7.217,00 zł tytułem poniesionych przez powoda kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.200,00 zł oraz kwotę 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, jak również przed Sądem drugiej instancji w kwocie 4.050,00 zł tytułem poniesionych przez powoda kosztów zastępstwa procesowego.

Kosztami sądowymi w postaci nieopłaconych kosztów sądowych za pierwszą i drugą instancję w postaci opłaty od pozwu oraz opłaty od apelacji od których powoda zwolniono obciążono pozwanego na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Są to kwoty po 5441,00 zł. za każdą instancję wyliczone stosownie do art. 13 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

SSA Tomasz Pidzik SSA Irena Piotrowska SSR del. Dorota Zienkiewicz